

แปลงตัวอย่างถาวรป่าดิบชื้น อุทยานแห่งชาติปางสีดา จังหวัดสระแก้ว

คำนำ

ประเทศไทยร่ำรวยอุดมสมบูรณ์ด้วยความหลากหลายทางชีวภาพมาแต่โบราณกาล ตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ความหลากหลายทางชีวภาพได้มีส่วนสนับสนุนค้ำจุนให้วิถีชีวิตของคนไทยดำเนินไปโดยสมบูรณ์พูนสุข ไม่แร้นแค้น อดอยากหิวโหย ประเทศไทยมีพื้นที่บนบก 513,115 ตารางกิโลเมตร และมีที่ตั้งอยู่ในเขตสภาพภูมิอากาศแถบร้อนชื้น ณ ใจกลางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงก่อให้เกิดสภาพธรรมชาติอันหลากหลาย เป็นสะพานเชื่อมต่อสังคมสิ่งมีชีวิตจากเขตเหนือของโลกแถบเทือกเขาหิมาลัยและตอนใต้ของจีน กับคาบสมุทรมาเลย์ รวมถึงสังคมสิ่งมีชีวิตแบบร้อนแห่งแล้งจากกัมพูชาและลาว จึงเป็นแหล่งกำเนิดของระบบนิเวศเขตร้อนหลากหลายประเภท อย่างไรก็ตามสภาพภูมิอากาศจะแตกต่างกันบ้างในภาคต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่ตั้งของภาคและระดับความสูงต่ำของพื้นที่ จากสภาพที่มีความหลากหลายของภูมิประเทศและภูมิอากาศในพื้นที่ที่อยู่ในระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลที่ต่างกัน มีปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ และปัจจัยอื่น ๆ เช่น สภาพพื้นดินที่แตกต่างกัน ได้เอื้ออำนวยให้เกิดความหลากหลายของประเภทของป่าตามธรรมชาติเป็น 1) ป่าไม่ผลัดใบเช่น ป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าชายเลน 2) ป่าผลัดใบ เช่น ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และ 3) ป่าที่มีลักษณะพิเศษเช่นป่าชายหาด ป่าเขาหินปูน เป็นต้น ซึ่งป่าแต่ละประเภทจะมีลักษณะที่เฉพาะตัวและมีสิ่งมีชีวิตที่ปรับตัวอาศัยอยู่ในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน

ในปัจจุบันการพัฒนาด้านวัตถุของระบบทุนนิยมส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อวิถีชีวิตในปัจจุบัน การโหมผลิตเพื่อรองรับยุคบริโภคนิยมทำให้โรงงานอุตสาหกรรมทั่วโลกเผาผลาญพลังงานไม่หยุดหย่อน โลกจึงกลายเป็นเตาเผาตัวเอง และทวีความรุนแรงมากขึ้นจนทุกคนรู้สึกได้อย่างชัดเจน

นอกจากการต้องเอาตัวรอดในสังคมสมัยใหม่ให้ได้แล้ว การหวนคิดคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จึงยังเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนต้องตระหนักและรู้เท่าทันปัญหาและความเปลี่ยนแปลงของโลกใบนี้ เพราะหากเมื่อใดที่ธรรมชาติถูกรุกรานล้างผลาญเพื่อสนองความต้องการเบื้องต้นอย่างเห็นแก่ตัวอย่างเช่นที่เป็นอยู่ อนาคตอันใกล้ก็คือ หายนะ และด้วยการพัฒนาทางด้านวัตถุของโลกโลกาภิวัตน์ ส่งผลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป การดำเนินชีวิตแบบวิถีดั้งเดิมเริ่มกลืนหาย ในทางตรงกันข้ามภาพแห่งการแก่งแย่งแข่งขัน รุกราน และทำลายล้างทรัพยากรธรรมชาติกลับมีมากขึ้น

สถานภาพปัจจุบันและอนาคตของความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย อยู่ในภาวะที่กล่าวได้ว่า ล่อแหลมอย่างยิ่ง เนื่องจากการเป็นประเทศกำลังพัฒนา และมีความต้องการใช้

ทรัพยากรธรรมชาติสูงมากในทุกระดับของสังคม แต่ความพยายามในการอนุรักษ์ของประเทศไทยไม่สามารถที่จะทันการณ์ต่ออัตราการทำลาย ปัจจัยสำคัญที่ยังขาดอยู่คือฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ

การวางแผนตัวอย่างถาวรเพื่อศึกษาโครงสร้างสังคมพืชในอุทยานแห่งชาติบางลาง จังหวัดยะลา เป็นแปลงตัวอย่างหนึ่งในเครือข่ายแปลงตัวอย่างถาวรที่ส่วนวิจัยและพัฒนาอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติ มีแผนจะดำเนินการให้ครอบคลุมพื้นที่ป่าทั่วทั้งประเทศ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินสถานภาพและความหลากหลายด้านพรรณพืช
2. เพื่อศึกษาโครงสร้างป่า และการกระจายของพืชพรรณที่เป็นตัวแทนอุทยานแห่งชาติ
3. เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลรวบรวมตัวอย่างพันธุ์พืชป่า
4. ใช้เป็นแปลงตัวอย่างถาวรเพื่อศึกษาด้านอื่น ๆ ในอนาคต เช่น การประเมินมวลชีวภาพ การประเมินการสะสมคาร์บอน และผลของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อลักษณะทางชีพลักษณ์